

LAKIALOITE 160/2001 vp

Laki rikoslain 3 luvun 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

PERUSTELUT

Rangaistuksilla katsotaan olevan sekä yleis- että erityisestävä vaikutus. Yleisestävällä vaikutuksella tarkoitetaan sitä, että jo tieto teon rangaistavuudesta ehkäisee rikoksia.

Tänä päivänä yhä nuoremmat syyllistyvät rikoksiin, osa täysin tietoisina siitä, että heitä ei voida tuomita rangaistukseen, koska he eivät ole täyttäneet viittätoista vuotta, josta rikosvastuu voimassa olevan rikoslain 3 luvun 1 §:n mukaan alkaa. Ainoastaan lastensuojelulain mukaisilla toimenpiteillä, joita alle 15-vuotiaisiin rikosten tekijöihin voidaan nykyisin kohdistaa, ei ole riittävää yleisestävää vaikutusta.

Siviilioikeudellinen vahingonkorvausvastuu alkaa periaatteessa syntymähetkestä. Korkein oikeus on mm. vuonna 1984 (KKO 1984-II-93) tuominnut kaksi 7-vuotiasta poikaa korvaamaan tulitikkuleikeillä aiheuttamansa vahingon.

Oikeusministeriö on 9-luokkalaisille tehdyillä kyselytutkimuksilla selvittänyt, että väkivalta, mm. henkirikokset ja pahoinpitelyt, lisääntyi 15—17-vuotiaiden keskuudessa 1990-luvulla. Lisääntyminen alkoi vuonna 1994 ja seuraava kasvupiikki havaittiin vuosina 1997—1998. Nyt selvitetään sitä, onko trendi jatkunut.

Yhteiskunnan turvallisuuden sekä lasten ja nuorten asennekasvatuksen kannalta olisi tär-

keää, että yksilöille välittömästi ja riittävän tiukasti osoitettaisiin, että he rikoksiin syyllistyes- sään toimivat väärin ja yhteiskunnan pelisääntö- jen vastaisesti. Koska nuoret nykyisin kehitty- vät ymmärrykseltäänkin aiempaa selvästi var- haisemmin ja osa alle 15-vuotiaista rikosente- kijöistä käyttää selvästi tietoisesti hyväkseen voimassa olevaa rikosvastuun alkamisen ikära- jaa, tulisi kyseinen ikäraja poistaa laista koko- naan. Tämä muutos edellyttäisi lisäksi teknis- luonteista muutosta rikoslain 3 luvun 2 §:ään.

Siirtyminen tapaus- ja henkilökohtaiseen ri- kosvastuun alkamiseen johtaisi käytännössä sii- hen, että rikosvastuu alkaisi noin 11—12 vuo- den iässä.

Muutos edellyttänee myös rangaistusvalikoi- man laajentamista (mm. arestirangaistus) sekä nykyisistä rangaistuksista mm. yhdyskuntapal- velun käytön tehostamista. Lähtökohta pitää ol- la, että nuorimpia rikosentekijöitä ei tuomita vankeusrangaistukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan la- kiehdotuksen:

Laki

rikoslain 3 luvun 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 3 luvun 1 ja 2 §, sellaisina kuin ne ovat 3 luvun 1 § laissa 263/1940 ja 2 § laissa 613/1974, seuraavasti:

3 luku

Perusteista, jotka poistavat teon rangaistavuuden tai sitä vähentävät

1 §

Jos rikoksen on tehnyt kahdeksatoista vuotta nuorempi, on teon rangaistavuutta arvioitaessa ja siitä rangaistusta tuomittaessa otettava huomioon rikosentekijän ikä, kehitystaso, teon laatu sekä muut olosuhteet. Lisäksi on noudatettava, mitä 2 §:ssä säädetään.

2 §

Jos henkilö, joka ei ole täyttänyt kahdeksatoista vuotta, tekee rikoksen, on tuomittava, milloin rikoksesta olisi saattanut seurata elinkautinen vankeusrangaistus, vankeutta vähintään kaksi ja enintään kaksitoista vuotta. Jos rangaistukseksi on säädetty määräaika vankeutta tai sakkoa, on tuomittava enintään kolme neljännessä säädetystä ankarimmasta rangaistuksesta ja vähintään pienin määrä, jonka sitä rangaistusta saa 2 luvun mukaan tuomita.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 2001

Jouni Lehtimäki /kok
Pertti Hemmilä /kok
Risto Kuisma /rem
Eero Akaan-Penttilä /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Esko Kurvinen /kok
Pertti Mäki-Hakola /kok
Olli Nepponen /kok
Reijo Kallio /sd
Osmo Puhakka /kesk
Petri Salo /kok
Raija Vahasalo /kok
Petri Neittaanmäki /kesk
Seppo Kanerva /kok
Juha Karpio /kok
Marjukka Karttunen /kok
Arto Seppälä /sd
Mika Lintilä /kesk

Mauri Salo /kesk
Leea Hiltunen /kd
Seppo Lahtela /kesk
Pekka Ravi /kok
Markku Rossi /kesk
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Esa Lahtela /sd
Gunnar Jansson /r
Niilo Keränen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Riitta Korhonen /kok
Leena-Kaisa Harkimo /kok
Marja Tiura /kok
Harry Wallin /sd
Kari Kantalainen /kok
Marja-Leena Kempainen /kd
Mikko Elo /sd
Lasse Virén /kok

Jouko Jääskeläinen /kd
Timo Seppälä /kok
Leena Rauhala /kd
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Jukka Vihriälä /kesk
Jari Leppä /kesk
Timo Ihamäki /kok
Hannu Aho /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Lauri Oinonen /kesk
Ismo Seivästö /kd
Kari Myllyniemi /kesk
Hannes Manninen /kesk
Jari Koskinen /kok
Juha Korkea-aho /kesk
Jussi Ranta /sd
Sakari Smeds /kd
Jyri Häkämies /kok
Timo E. Korva /kesk
Hannu Takkula /kesk
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Markku Markkula /kok
Hanna Markkula-Kivisilta /kok
Matti Väistö /kesk
Eero Lämsä /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk
Håkan Nordman /r
Kalervo Kummola /kok
Raimo Vistbacka /ps
Kari Kärkkäinen /kd
Virpa Puisto /sd

Ola Rosendahl /r
Juha Rehula /kesk
Timo Kalli /kesk
Irja Tulonen /kok
Matti Vanhanen /kesk
Tero Mölsä /kesk
Kaarina Dromberg /kok
Nils-Anders Granvik /r
Markku Laukkanen /kesk
Klaus Bremer /r
Liisa Hyssälä /kesk
Pauli Saapunki /kesk
Mirja Ryyänen /kesk
Pehr Löf /r
Katri Komi /kesk
Tapio Karjalainen /sd
Reijo Laitinen /sd
Anu Vehviläinen /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Raimo Mähönen /sd
Jyrki Katainen /kok
Tanja Karpela /kesk
Matti Saarinen /sd
Tarja Kautto /sd
Ilkka Kanerva /kok
Leena Luhtanen /sd
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Paula Kokkonen /kok
Kirsi Piha /kok
Martti Tiuri /kok
Ilkka Taipale /sd